JR SPORT • IDAG

Sv.D 26/3/96

IARS 1996

Foto samtliga bilder: LARS PEHRSON

"Det artar sig till trivsel". Vardagsrummet och skrivkammaren i Gunnar Ekelöfs bostad på Stora Malmgatan 23 i Sigtuna präglas av 1700-talet, författarens favoritsekel. Ekelöf var intresserad av inredning, bl a har han byggt den fiffiga lilla lucka mellan kök och matrum, där Ekelöfsällskapets Bo Alström kikar fram.

Gunnar Ekelöfs sista bostad såld

Nye ägaren vägrar hyra ut författarens personligt inredda boning till Ekelöfsällskapet

SIGTUNA (SvD)

● "Ekelöfska huset" i Sigtuna är hotat.

Ingrid Ekelöf, författarens änka, har i dagarna flyttat till vårdhem. Ekelöfsällskapet försökte nyligen att förhandla med nye ägaren, som tillträdde i somras, men denne vill varken sälja eller hyra ut.

Sällskapet bildades 1989, består av 300 medlemmar och har redan från början sett som sin stora uppgift att bevara 1800-talshuset på Stora Malmgatan 23, där Gunnar Ekelöf (1907–68) bodde de sista tio åren av sitt liv.

Så länge Ingrid Ekelöf, 86, är i livet finns ett bindande kontrakt, därefter kan den nye ägaren göra vad han vill.

– Vi har köpt hela Grillska gården och betalat mycket pengar för byggnaderna, säger Tord Lendau, som med hustru och barn flyttat in i husen invid. Fru Ekelöf får förstås bo kvar så länge hon önskar, men därefter vill vi använda huset till familjen.

– Vi tycker de här rummen ger så mycket av Ekelöf, säger Bo Alström, som var med och grundade sällskapet i det lilla köket alldeles innanför ytterdörren. Han pekar ut en öppning i väggen mellan kök och matrum, en av många detaljer som formats eller förfärdigats av Ekelöf. En annan: de vita, sågade fönsterfoderna på husets utsida. En tredje: bokhyllorna i arbetsrummet, som han ritade i samband med den stora renoveringen 1962 – och sedan försåg med nyckelbeslag i mässing, från 1700-talet.

Husvagn blev skrivlya

Ekelöf tyckte mycket om att inreda och gick ofta omkring med tumstock i handen. Intresset för det praktiska riktades också mot husvagnen som inköptes 1962 – och som han själv gjorde om till ändamålsenlig skrivlya, med bokhyllor och gasoldrivet kylskåp.

I ett brev från 1958 beskriver han gillande hur huset "vänder hela Sigtuna ryggen". Det ligger nere vid vattnet, och från fönstren syns Munkholmen och Mälaren. Ekelöf konstaterar att "det artar sig till trivsel", och åren på Malmgatan blir de facto produktiva. En Mölna-Elegi avslutas, och han skriver stora delar av En natt i Otocac, En natt vid horisonten och Akritcykeln.

Just 1700-talet höll han högt.

Kommentar? Överflödig.

På Malmgatan finns tapeter, möbler, böcker, stick, medaljonger och annat från denna tid, inklusive Sergels porträtt av Bellman och en gustaviansk soffa.

Från Joyce till Bysans

Vardagsrum och skrivkammare präglas av författarens favoritsekel, men också av hans många andra intressen och passioner, från Södergran och Joyce till modernismen, antiken och Bysans.

Ovanför sängen i arbetsrummet hänger åtta små ikoner, som en påminnelse om Ekelöfs starka band till Sydeuropa. Under tiden på Malmgatan gjorde Gunnar och Ingrid ett halvdussin resor till länderna vid Medelhavet, inklusive Tunisien.

Han kände sig sällan riktigt hemma i Sverige. När en reporter intervjuar honom 1966 berättar han om sin bronkitis, som tvingar honom att vänta med årets utlandsresa: "jag stannar hemma i Sigtuna, där jag trivs, och i Sverige, där jag inte trivs". Från och till umgås han och Ingrid med planer på att flytta söderut, för gott.

Sista resan ägde rum med författarens aska i en urna, och gick till floden Paktolos i Turkiet, i närheten av Artemistemplet.

Två vägar att gå

Nye ägarens definitiva nej innebär att sällskapet har åtminstone två vägar att gå. Man kan verka för att bevara miljön någon annanstans, t ex inreda ett rum på Sigtunastiftelsen – där Ekelöf för övrigt bodde i flera omgångar, som författarstipendiat.

– Ett sådant projekt ligger väl till för oss, säger direktor Bo Hanson. Vi har ett bra utrymme i gamla vattentornet, kallat Eftertankens rum. Fast det måste också kunna användas till annat. En ansträngd ekonomi tvingar oss att utnyttja *alla* våra ytor.

Men sällskapet kan även skicka en ansökan till kulturmiljöenheten vid länsstyrelsen, som då kommer att utreda ärendet, för att eventuellt kategorisera Stora Malmgatan som minnesvärt.

– Det krävs att vi bedömer hus och inredning som "synnerligen märkligt genom sitt kulturhistoriska värde", säger Ann-Charlotte Backlund vid länsstyrelsen. Då upprättas skyddsföreskrifter för att bevara miljön. I samband med det måste vi också förhandla med ägaren om ersättning, vilket kan bli svårt med tanke på att vi har mycket begränsade ekonomiska resurser.

– Där gjorde vi en miss, säger Paul Åström, förre ordförande i sällskapet. Vi borde ha lämnat in en ansökan för länge sedan. Men vi har i första hand arbetat med att hitta donatorer, för vi trodde det skulle gå att köpa huset. Fast snart håller vi årsmöte; då tar vi upp det!

RICKI NEUMAN